

Sygn. akt: I ACa 1485/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Wiklak
Sędziowie:	SA Tomasz Szabelski SA Joanna Walentkiewicz - Witkowska (spr.)
Protokolant:	stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. J. (1)**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienie i ustalenie

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt I C 781/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. J. (1) kwotę 2.960 (dwa tysiące dziewięćset sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1485/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 16 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa A. J. (1) przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. o zadośćuczynienie i ustalenie odpowiedzialności na przyszłość zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 307.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty (pkt 1); oddalił powództwo o zadośćuczynienie w pozostałej części (pkt 2); ustalił odpowiedzialność pozwanego na przyszłość wobec powoda za skutki wypadku z dnia 27 marca 2008 r. (pkt 3); nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa -

Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 16.342,63 zł tytułem opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa

i tytułem brakującej kwoty na wydatki związane ze sporządzeniem opinii przez biegłych (pkt 4); nie obciążył powoda opłatą sądową od oddalonej części powództwa i wydatkami związanymi ze sporządzeniem opinii przez biegłych (pkt 5); zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu (pkt 6).

Sąd Okręgowy oparł powyższe rozstrzygnięcie na ustaleniach faktycznych, z których wynika, że w dniu 27 marca 2008 r., w miejscowości W., na trasie K 74, kierujący samochodem ciężarowym marki M. (...) o nr rejestracyjnym (...) 3 E 27 S. P. uderzył w tył samochodu osobowego marki O. (...) o nr rejestracyjnym (...) 30, którym kierowała A. J. (2). Następnie O. (...) uderzył

w nadjeżdżający z przeciwka samochód osobowy marki T. (...) o nr rej. (...), którym kierował A. P. i zapalił się. A. J. (2) - matka powoda oraz jego siostra A. J. (3) poniosły śmierć na miejscu.

Jeśli chodzi o następstwa urazu Sąd ustalił, że powód doznał:

- urazu czaszkowo-mózgowego z utratą przytomności i preżeniami,
- złamania kości sklepienia czaszki,
- krwiaka przymózgowego nad prawym płatem czołowym,
- oparzeń II /III stopnia tułowia, kończyn dolnych, górnych, twarzoczaszki /20 % powierzchni ciała /,
- otarć naskórka i potylicy.

Powód po wypadku w stanie ciężkim trafił na Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii Pediatricznej Instytutu Centrum (...)

w Ł., gdzie przebywał od dnia 27 marca 2008 r. do dnia 16 kwietnia

2008 r. Powód został przeniesiony na Oddział (...) Dziecięcej tegoż Szpitala, gdzie przebywał od 16 kwietnia 2008 r. do dnia 12 maja 2008 r. oraz w dniach 2 czerwca 2008 r. - 11 czerwca 2008 r., tam też dokonano zabiegu przeszczepu skórno - naskórkowego na rękę i udo. Powód następnie leczył się w Ośrodku (...)

w T. oraz przebywał pod opieką lekarzy Poradni Chirurgicznej.

W dniach od 7 stycznia 2010 r. do dnia 9 stycznia 2010 r. powód był hospitalizowany w Klinice (...) w Ł., gdzie dokonano zabiegu operacyjnego plastyki przestrzeni międzypalcowej I i II ręki prawej.

Pozwany decyzją z dnia 25 sierpnia 2008 r. przyznał i wypłacił na rzecz powoda kwotę 3.000 zł tytułem zadośćuczynienia, a następnie decyzją z dnia 30 października 2008 r. przyznał i wypłacił na rzecz powoda kwotę w łącznej wysokości 99.816,59 zł, w tym :

- tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę 87.000 zł,
- tytułem zwrotu kosztów przejazdów kwotę 3.000 zł,
- tytułem zwrotu kosztów opieki 9.000 zł,
- tytułem zwrotu kosztów leczenia kwotę 816,59 zł.

Decyzją z dnia 29 stycznia 2009 r. pozwany przyznał i wypłacił na rzecz powoda kwotę 3.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Lekarze (...) S.A. ustalili łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda w wysokości 79%.

Sprawca wypadku, S. P., ubezpieczony był w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym zakładzie ubezpieczeń.

W wyniku wypadku powód doznał obrażeń ciała, które z punktu widzenia lekarza neurochirurga skutkują uznaniem 27% uszczerbku na zdrowiu, w tym :

- ubytek potrepanacyjny kości czaszki o średnicy poniżej 2,5 cm - 7%,
- uszkodzenia kości sklepienia czaszki w postaci szczelin złamania - 5%,
- dyskretny niedowład kończyn dolnych - 5%,
- zaburzenia adaptacyjne będące wynikiem urazu czaszkowo- mózgowego - 10%.

Zakres cierpień psychofizycznych powoda był bardzo duży, jednakże część obrażeń neurochirurgicznych uległa znacznemu podgojeniu

w pierwszych dwóch tygodniach leczenia, kiedy to powód był w śpiączce farmakologicznej, później dominujące dolegliwości były wywoływane oparzeniami. Mierne bóle głowy po złamaniach kości czaszki i po trepanacji mogły utrzymywać się do 6 - 8 tygodni po wypadku, ale z pewnością nakładały się na bóle oparzonej skóry głowy.

Z punktu widzenia neurochirurgii rokowania na przyszłość powoda są raczej dobre. Powód może odczuwać bóle głowy, zawroty głowy i inne dolegliwości, może także kiedyś wystąpić atak padaczki pourazowej.

Powód po przeżytym ciężkim urazie czaszkowo - mózgowym zawsze będzie musiał pamiętać o wzmożonej ostrożności w zachowaniu i unikać sytuacji, w których mógłby doznać powtórnego urazu głowy, powinien unikać skoków, gier zespołowych, ryzykownych sportów.

W przyszłości nie będzie można go zatrudnić przy pracach wymagających I kategorii zdrowia.

Z punktu widzenia lekarza psychiatry powód doznał w wyniku wypadku komunikacyjnego regresji, to jest obniżenia sprawności intelektualnej do poziomu ociężałości umysłowej, co skutkuje przyznaniem 30% uszczerbku na zdrowiu, zaburzeń nerwicowych, jako następstw psychicznych oparzeń, cierpienia fizycznego oraz następstw psychicznych po śmierci matki i siostry - 10%, z tym że stwierdzona przez neurochirurga nerwica jest tożsama z 10% uszczerbkiem stwierdzonym przez lekarza psychiatrę. Łącznie uszczerbek na zdrowiu wynosi 40%.

Rozmiar cierpień u dziecka był bardzo duży, konieczność opieki osób trzecich trwała przez około 3 miesiące, powód jest trwale okaleczony psychicznie z obniżonymi widokami na przyszłość /ożenek, rodzina i dzieci, a także praca/, obniżoną wiarą w siebie, obniżoną samooceną, potencjalnym załamywaniem się, rezygnacją. Istnieje konieczność stałej współpracy z psychologiem, pedagogiem szkolnym celem monitorowania rozwoju dziecka i zapobiegania sytuacjom kryzysowym.

Z punktu widzenia psychologa uszczerbek na zdrowiu powoda kształtuje się w granicach 40%. Powód w wyniku wypadku doznał urazu czaszkowo-mózgowego i jego konsekwencją są deficyty intelektualne i poznawcze, chłopiec wymaga nauczania indywidualnego w szkole. Dziecko uczestniczyło w wypadku, w którym śmierć poniosły najbliższe osoby, matka i siostra. Chłopiec był silnie związany ze zmarłymi osobami, do tej pory przejawia trudności emocjonalne, będące konsekwencją ich tragicznej śmierci. Prognozy na przyszłość w zakresie funkcjonowania psychospołecznego powoda są niepewne, co nie oznacza, że są negatywne. Duże znaczenie będzie miał wpływ środowiska, w którym chłopiec się rozwija.

Trwały uszczerbek na zdrowiu powoda związany z doznanymi bliznami i oszpeceniem wyglądu z punktu widzenia chirurga plastyka został oceniony na 50%.

Oparzenia doznane przez powoda w wyniku wypadku komunikacyjnego skutkują obecnie bliznami głowy, szyi, twarzy, ręki prawej i obu ud oraz częściową amputacją małżowiny usznej prawej spowodowaną martwicą oparzeniową. Są to oparzenia drugiego i trzeciego stopnia.

Blizny pooparzeniowe głowy, szyi, twarzy, ręki prawej, obu ud stanowią u powoda nie tylko trwale i nieodwracalne oszpecenie wyglądu, zaburzające i upośledzające funkcję estetyczną ciała, ale także przez swoją znaczną rozległość stanowią trwale uszkodzenie skóry, jako wielofunkcyjnego narządu ciała .

Z punktu widzenia lekarza neurologa u powoda stwierdzono wystąpienie encefalopatii pourazowej, warunkującej wystąpieniem 30% uszczerbku na zdrowiu o charakterze trwałym, rokowania zaś co do całkowitego powrotu do zdrowia należy oceniać ostrożnie. Występujące u powoda deficyty funkcji poznawczych i bóle głowy utrudniają mu rozwój intelektualny i powodują konieczność nauczania indywidualnego. Powód wymagał opieki osób trzecich całodobowo w okresie pobytu w szpitalu oraz w okresie poszpitalnym przez okres około 6 miesięcy. Orzeczone przez biegłego z dziedziny neurologii uszczerbek na zdrowiu w wysokości 30% pokrywa się orzecznym przez biegłego psychiatrę.

A. J. (1) został zaliczony ze względu na swoje ograniczenia do kategorii osób niepełnosprawnych orzeczeniami o stopniu niepełnosprawności z dnia 18 czerwca 2008 r. oraz z dnia 24 sierpnia 2009 r.

Powód przed wypadkiem był w pełni sprawnym dzieckiem i miał w chwili zdarzenia 11 lat. Obecnie powód korzysta z pomocy psychologa i boryka się z trudnościami w szkole, ma słabą pamięć, spotkał się z negatywnym odbiorem jego wyglądu przez kolegów. Powód zamierza zrekonstruować sobie ucho i poddać się zabiegowi operacji plastycznej, w związku z wypadkiem często miewa bóle głowy i brzucha.

Sąd Okręgowy, uzasadniając wydany wyrok, podkreślił, że w toku postępowania zostały przeprowadzone dowody z opinii biegłych z zakresu neurochirurgii, chirurgii plastycznej, neurologii, psychologii i psychiatrii
Z dowodów tych wynika, że powód w następstwie wypadku doznał :

- 27% uszczerbku neurochirurgicznego,
- 30% uszczerbku neurologicznego, który pokrywa się z orzecznym uszczerbkiem przez biegłego z zakresu psychologii,
- 40% uszczerbku psychologicznego,
- 50% uszczerbku orzeczonego przez chirurga plastyka.

W ocenie Sąd I instancji łącznie uszczerbek na zdrowiu powoda kształtuje się na poziomie 147%.

Biorąc pod uwagę stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda, wyrażający się w jego kalectwie, oszpeceniu, ograniczeniach ruchowych, ograniczeniach wykonywania czynności życia codziennego, długotrwałość choroby, cierpienie, leczenia, bolesność zabiegów, dokonywane operacje, młody wiek poszkodowanego, niemożność podjęcia każdej pracy, niemożność uprawiania sportów, aktywnego korzystania z życia, rozrywek Sąd I instancji uznał za zasadne zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 400.000 zł tytułem zadośćuczynienia, z tym że biorąc pod uwagę wypłaconą już kwotę 93.000 zł Sąd uznał, że zasądzeniu podlega kwota 307.000 zł. Odsetki od kwoty zasądzonej tytułem zadośćuczynienia zostały naliczone od upływu 7 dnia od momentu doręczenia odpisu pozwu stronie pozwanej do dnia zapłaty- zgodnie z żądaniem strony powodowej .

W pozostałej części Sąd oddalił powództwo jako niezasadne

i wygórowane.

Sąd ustalił odpowiedzialności pozwanego za następstwa zdarzenia, mogące powstać w przyszłości z będącego przedmiotem osądu zdarzenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego ich rozdzielenia.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 25 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167 poz.1398 ze zm.) w zw.

z art. 100 k.p.c. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 16.342,63 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa obciążającej pozwanego, od której uiszczenia powód był zwolniony i pozostałymi wydatkami związanymi ze sporządzeniem opinii przez biegłych, którymi pozwany nie został dotychczas obciążony, to jest związanymi z wydaniem opinii przez biegłych - chirurga plastyka i neurologa, to jest kwotą 992,63 zł.

Jednocześnie z uwagi na sytuację materialną powoda Sąd nie obciążył go kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.

Z uwagi na to, że powództwo zostało uwzględnione w ponad 50% Sąd na podstawie art. 100 k.p.c. zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego. Powód bowiem łącznie domagał się kwoty 610.000 zł Sąd zasądził kwotę 307.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w zakresie pkt. 1 i 4 i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. poprzez nieodpowiednią ocenę kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia, skutkującą przyjęciem, że kwota 307.000 zł, ponad już wypłaconą przez pozwanego z tego tytułu w toku postępowania likwidacyjnego tj. kwota 400.000 jest odpowiednim zadośćuczynieniem za doznaną przez powoda krzywdę, gdy tymczasem zadośćuczynienie w tej wysokości jest nadmiernie wygórowane, a sumą odpowiednią jest kwota 250.000 zł,

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego bez jego wszechstronnego rozważenia i dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego w szczególności poprzez ustalenie, że łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda, ustalony przez biegłych sądowych wynosi 147%, gdy tymczasem z opinii tych biegłych wynika, że uszczerbek ten wynosi 107%.

W konsekwencji powyższych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 157.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie, o zmianę postanowienia rozstrzygającego o kosztach postępowania przed Sądem I instancji, zawartego w punkcie 4 wyroku i rozstrzygnięcie o kosztach z uwzględnieniem wyniku postępowania apelacyjnego, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył :

Poddając zaskarżony wyrok kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku wnioskowanym przez apelującego, choć podzielił zarzut naruszenia prawa procesowego. Nie rzutował on jednak na treść rozstrzygnięcia. Ostatecznie apelacja podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.

Na wstępie należało się odnieść do zarzutów apelacji, dotyczących naruszenia przepisów postępowania, gdyż determinuje to rozważania co do zarzutów naruszenia prawa materialnego. Jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należytej przeprowadzonego postępowania, mogą być podstawą oceny prawidłowości

rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego. Od razu zastrzec należy, że Sąd Apelacyjny poza poniższym wywodem aprobuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji uznając, że nie ma potrzeby ponownego ich przytaczania w dalszych rozważaniach.

Należy przyznać rację skarżącemu co do naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego, a w szczególności ustalenie, że łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda, ustalony przez biegłych sądowych wynosi 147%, gdy tymczasem z opinii tych biegłych wynika, że uszczerbek ten wynosi 107%.

Jednym z elementów, które sąd wziął pod uwagę ustalając sumę odpowiednią z tytułu zadośćuczynienia, jest wysokość uszczerbku na zdrowiu. Z opinii biegłych sądowych wydanych w toku procesu wynika, że powód doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu w łącznej wysokości 107 %, w tym :

- 30 % uszczerbku ustalonego przez biegłego psychiatrę J. B.,

psychologa klinicznego M. P. i neurologa

M. K. na podstawie punktu 9c załącznika do rozporządzenia –

encefalopatia pourazowa bez zmian charakterologicznych.

- 10 % uszczerbku ustalonego przez biegłego neurochirurga R. K., biegłego psychiatrę J. B. i psychologa klinicznego M. P. na podstawie punktu 10a – utrwalona nerwica.

- 50 % łącznego uszczerbku na zdrowiu z punktu widzenia chirurga

plastycznego C. D.

- 17 % łącznego uszczerbku neurochirurgicznego ustalonego przez biegłego neurochirurga R. K.

Różnica w ocenie trwałego uszczerbku na zdrowiu wynika z faktu, że Sąd niezasadnie zsumował wartości określone przez biegłych psychologa i psychiatrę. Biegły psycholog określił u powoda łączny trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 40 % , przychylając się do oceny biegłego psychiatry. Sąd meriti tymczasem ujął te wartości niezależnie, stąd powstała różnica wychwycona przez apelującego. Biegli z dziedziny psychologii generalnie nie wartościują uszczerbku na zdrowiu osób badanych, odwołując się do możliwości, jakie mają jedynie biegli z dziedziny psychiatrii. Tu uczynił to wyjątkowo, ale wiodąca jest w tym zakresie ocena biegłego psychiatry, do której psycholog się po prostu przychylił .

Różnica w ocenie trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda , będącego następstwem doznanych wskutek wypadku z dnia 27 marca 2008 roku urazów pozostaje jednak ostatecznie bez wpływu na treść zapadłego rozstrzygnięcia, o czym będzie mowa niżej.

Oceniając zasadność apelacji w zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 k.c. poprzez nieodpowiednią ocenę kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia, skutkującą przyjęciem, że kwota 307.000 zł ponad już wypłaconą przez pozwanego z tego tytułu na rzecz powoda w toku postępowania likwidacyjnego w wysokości 93.000 zł jest odpowiednią w relacji do doznanej przez powoda krzywdy, gdy tymczasem zadośćuczynienie to jest nadmiernie wygórowane Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uznania argumentacji apelującego za przekonującą.

Przepis art. 445 § 1 k.c. , którego naruszenie zarzuca skarżący, daje podstawę do przyznania poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia poszkodowanego w następstwie czynu niedozwolonego.

Bogate orzecznictwo na tle stosowania tego przepisu wypracowało kryteria brane pod uwagę przy określaniu wysokości należnego zadośćuczynienia .

Wyważenie odpowiedniej kwoty, w relacji do okoliczności sprawy, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Zarzut niewłaściwego określenia wysokości zadośćuczynienia mógłby być uwzględniony tylko wtedy, gdyby nie zostały wzięte pod uwagę wszystkie istotne kryteria, wpływające na tę postać kompensaty, bądź też gdyby sąd uczynił jedno z wielu kryteriów, decydujących o wysokości zadośćuczynienia, elementem dominującym. (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 stycznia 2000 roku III CKN 536/98- LEX 6942276, ten sam Sąd w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 kwietnia 2002 roku II CKN 605/00- LEX 484718 i w wyroku z dnia 26 września 2002 roku III CKN 1037/00 LEX 56905).

Wynika z tego, że określenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia stanowi istotne uprawnienie sądu meriti i w tym zakresie dysponuje on swobodą decyzyjną. Nie oznacza to jednak dowolności w określaniu należnego zadośćuczynienia, a przyznanie go przez sąd w wysokości nieodpowiedniej do wszystkich okoliczności, stanowiących podstawę jego ustalenia (zbyt wysokiej lub zbyt niskiej) narusza art. 445 § 1 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2002 r. II CKN 605/2000 LexPolonica nr 405151 oraz z dnia 27 lutego 2004 r. V CK 282/2003 LexPolonica nr 1631468).

Przy ocenie wysokości zadośćuczynienia w przypadku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia należy uwzględniać czynniki obiektywne w postaci czasu trwania oraz stopnia intensywności cierpień fizycznych i psychicznych, nieodwracalności skutków urazu (kalectwo, oszpecenie), szans na przyszłość, wieku poszkodowanego, a także czynniki subiektywne, jak poczucie nieprzydatności społecznej, bezradność życiową itp. (por. uchwałę Pełnego Składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r. III CZP 37/73 OSNCP 1974/9 poz. 145 oraz wyrok z dnia 30 stycznia 2004 r. I CK 131/2003 OSNC 2005/2 poz. 40). Za przyznaniem wysokiego zadośćuczynienia może przemawiać szczególne natężenie winy sprawcy szkody (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2002 r. II CKN 605/2000 LexPolonica nr 405151).

Podsumowanie bogatego dorobku orzecznictwa oraz wskazanie aktualnych tendencji judykatury zawiera uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego –Izby Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 14 stycznia 2011 roku I PK 145/2010 (...) 2012 /5-6/66). Sąd Najwyższy wskazał w nim, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego (przeważnie starszym, wyrok z dnia 24 czerwca 1965 r. I PR 203/65 OSPiKA 1966/4 poz. 92, ale także nowszym, wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. I CK 7/2005 LexPolonica nr 1526282) przedstawiany jest pogląd, że wysokość zadośćuczynienia powinna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, choć w żadnym razie nie powinna być ona symboliczna. Jednakże w ostatnich latach pogląd ten nie jest aprobowany w orzecznictwie sądów powszechnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 października 2004 r. I ACa 530/2004) oraz Sądu Najwyższego (por. przykładowo wyroki z dnia 30 stycznia 2004 r. I CK 131/2003 OSNC 2005/2 poz. 40 i z dnia 27 lutego 2004 r. V CK 282/2003 LexPolonica nr 1631468). Według aktualnego orzecznictwa, taki pogląd był wyrażony w poprzednich realiach społeczno-gospodarczych i stracił znaczenie, a jedynym, zasadniczym kryterium oceny wysokości zadośćuczynienia jest rozmiar krzywdy poszkodowanego. Konsekwencją poprzednio przedstawianej w judykaturze zasady - w myśl której wysokość „odpowiedniej sumy” powinna być „utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa” - była tendencja do zasądzania przez sądy tytułem zadośćuczynienia sum raczej skromnych, o tyle w ostatnich latach można zaobserwować jej korektę w kierunku zasądzania na rzecz poszkodowanych zdecydowanie wyższych kwot pieniężnych.

Wysokość stopy życiowej społeczeństwa jedynie w sposób uzupełniający (w aspekcie urzeczywistniania zasady sprawiedliwości społecznej - art. 2 Konstytucji RP) może rzutować na wysokość zadośćuczynienia należnego poszkodowanemu za doznaną krzywdę. Kwestią zasadniczą jest rozmiar szkody niemajątkowej. Powołanie się na zasadę umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę nie może bowiem podważać kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1997 r. II CKN 416/97 LexPolonica nr 2027973; z dnia 19 maja 1998 r. II CKN 764/97 LexPolonica nr 353736; z dnia 18 listopada 1998 r. II CKN 353/98 LexPolonica nr 353892; z dnia 29 października 1999 r. I CKN 173/98 LexPolonica nr 2025469; z dnia 12 października 2000 r. IV CKN 128/2000 LexPolonica nr 380654; z dnia 11 stycznia

2001 r. IV CKN 214/2000 niepublikowany; z dnia 12 września 2002 r. IV CKN 1266/2000 LexPolonica nr 1631955; z dnia 11 października 2002 r. I CKN 1065/2000 LexPolonica nr 2025482; z dnia 10 lutego 2004 r. IV CK 355/2002 LexPolonica nr 1936079; z dnia 27 lutego 2004 r. V CK 282/2003 LexPolonica nr 1631468; z dnia 28 czerwca 2005 r. I CK 7/2005 LexPolonica nr 1526282; z dnia 10 marca 2006 r. IV CSK 80/2005 OSNC 2006/10 poz. 175 i z dnia 20 kwietnia 2006 r. IV CSK 99/2005 LexPolonica nr 1936114). Ze względu na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia jego wysokość musi dla poszkodowanego przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej. Nie można przy tym akceptować stosowania taryfikatora i ustalania wysokości zadośćuczynienia według procentów trwałego uszczerbku na zdrowiu, bowiem zdrowie ludzkie jest dobrem o szczególnie wysokiej wartości, w związku z czym zadośćuczynienie z tytułu uszczerbku na zdrowiu powinno być odpowiednio wysokie. Również nietrafne jest w związku z tym posługiwanie się określonymi jednostkami przeliczeniowymi w postaci najniższego, czy średniego wynagrodzenia pracowniczego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 listopada 2007 r. V CSK 245/2007 OSNC 2008/D poz. 95). Zasada umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia nie może oznaczać przyzwolenia na lekceważenie takich bezcennych wartości, jak zdrowie, czy integralność cielesna, a okoliczności wpływające na określenie tej wysokości, jak i kryteria ich oceny, muszą być zawsze rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą poszkodowanego i sytuacją życiową, w której się znalazł (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r. I CSK 384/2007 OSP 2009/2 poz. 20 str. 141, z glosą M. Nesterowicza). W odniesieniu do zadośćuczynienia pieniężnego z art. 445 § 1 k.c. funkcja kompensacyjna musi być rozumiana szeroko, bowiem obejmuje zarówno cierpienia fizyczne, jak i sferę psychiczną poszkodowanego. Wysokość zadośćuczynienia, odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia psychiczne (wyrok z dnia 14 lutego 2008 r. II CSK 536/2007 OSP 2010/5 poz. 47 str. 339, z glosą K. Ludwichowskiej).

W świetle całokształtu czynionych w sprawie ustaleń faktycznych nie może ulegać wątpliwości, że rozmiar krzywdy, jakiej doznał powód jest ogromny.

Trzeba z całą mocą podkreślić, że powód przed wypadkiem był w pełni sprawnym dzieckiem i miał w chwili zdarzenia 11 lat. Obecnie korzysta z pomocy psychologa i boryka się z trudnościami w szkole, ma słabą pamięć, spotkał się z negatywnym odbiorem jego wyglądu przez kolegów i brakiem akceptacji. Ma ograniczony kontakt ze środowiskiem rówieśniczym i nie jest w stanie podążać za nim intelektualnie. Powód zamierza zrekonstruować sobie ucho i poddać się zabiegowi operacji plastycznej.

Blizny poparzeniowe głowy, szyi, twarzy, ręki prawej, obu ud u powoda stanowią nie tylko trwałe i nieodwracalne oszpecenie wyglądu, zaburzające i upośledzające funkcję estetyczną ciała, ale także przez swoją znaczną rozległość stanowią trwałe uszkodzenie skóry, jako wielofunkcyjnego narządu ciała, co przede wszystkim dotyczy funkcji ochronnej i termoregulacyjnej skóry.

Istotne deficyty funkcji poznawczych powoda, bóle głowy utrudniają mu rozwój intelektualny i powodują konieczność nauczania indywidualnego, w niedostatecznym dla zdobycia gruntownego wykształcenia wymiarze. W wyniku wypadku komunikacyjnego powód doznał regresji, to jest obniżenia sprawności intelektualnej do poziomu ociężałości umysłowej, zaburzeń nerwicowych, jako następstw psychicznych oparzeń, następstw psychicznych śmierci matki i siostry, które zginęły w tym samym wypadku. Chłopiec był silnie związany ze zmarłymi osobami, do tej pory przejawia trudności emocjonalne, będące konsekwencją ich tragicznej śmierci.

Nie można także nie rozważyć w odpowiednim stopniu trwałego okaleczenia psychicznego z obniżonymi widokami na przyszłość /ożenek, rodzina i dzieci, a także praca/, obniżonej wiary w siebie, obniżonej samooceny, potencjalnego załamania się i rezygnacji.

Powód jest zagrożony padaczką pourazową, zawsze będzie musiał pamiętać o wzmożonej ostrożności w zachowaniu i unikać sytuacji, w których mógłby doznać powtórnego urazu głowy, powinien unikać skoków, gier zespołowych, ryzykownych sportów, a przecież wypadku doznał jako nastolatek. W przyszłości nie będzie można go zatrudnić przy

pracach wymagających I kategorii zdrowia, a jeśli wystąpią ataki padaczki dozna kolejnych ograniczeń w możliwości zatrudnienia.

Można w niniejszej sprawie zasadnie przyjąć, że wypadek z dnia 27 marca 2008 roku załamał dotychczasową linię życiową powoda i to w wielu aspektach jego życia w sposób nieodwracalny. To wprost przekłada się na szacowany w ramach zadośćuczynienia rozmiar krzywdy.

Mimo więc mylnego wyliczenia trwałego procentowego uszczerbku na zdrowiu, stanowiącego jedynie bardzo pomocnicze kryterium oceny doznanej krzywdy, funkcjonującego wspólnie z wieloma innymi, dużo ważniejszymi czynnikami, zwłaszcza gdy chodzi o ocenę następstw zdarzenia w sferze zdrowia psychicznego dziecka, należało uznać, że ocena odpowiedniości zadośćuczynienia do rozmiaru doznanej przez powoda krzywdy została dokonana poprawnie. Sąd uwzględnivszy rozmiar doznanej przez powoda krzywdy zasadnie wyważył wysokość rekompensaty pieniężnej na poziomie 400.000 złotych, co przy uwzględnieniu kwoty wypłaconej z tego tytułu dało 307.000 złotych, zasądzoną zaskarżonym wyrokiem.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

Na podstawie art. 98 § 1i 3 k.p.c. Sąd obciążył apelującego kosztami zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu apelacyjnym, obejmującymi wynagrodzenie pełnomocnika oraz koszty dojazdu na rozprawę apelacyjną w kwocie 260 złotych. Stawka wynagrodzenia pełnomocnika wynika z § 6 pkt. 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (t. jedn. Dz.U z 2013 poz.461).